

INSTITUT PRO DEMOKRACII A EKONOMICKOU ANALÝZU

projekt Národohospodářského ústavu AV ČR, v. v. i.

INSTITUTE FOR DEMOCRACY AND ECONOMIC ANALYSIS

A Project of the Economics Institute of the Czech Academy of Sciences

Dlouhodobá dědictví osvobození Sudet Rudou a americkou armádou

Květen 2022

JAKUB GROSSMANN, ŠTĚPÁN JURAJDA

PROJEKT NÁRODOHOSPODÁŘSKÉHO ÚSTAVU AKADEMIE VĚD ČR

Jakub Grossmann

Absolvoval doktorské studium na CERGE-EI. V současnosti pracuje jako analytik ekonomiky v České národní bance a působí jako výzkumník v think-tanku IDEA. Ve svém výzkumu se zaměřuje na problematiku trhu práce a aplikovanou mikroekonometrii.

He completed his PhD degree at CERGE-EI in 2021. Currently, he is working as an economic analyst at the Czech National Bank and as a researcher at the CERGE-EI IDEA think-tank. His research interests include labor economics and applied microeconometrics.

Štěpán Jurajda

Je profesorem ekonomie na CERGE UK. Je členem Vědecké rady Univerzity Karlovy. Od roku 1997 je členem akademického sboru CERGE UK a výzkumným pracovníkem Národohospodářského ústavu AV ČR. V letech 2009–2013 působil na postu ředitele společného akademického pracoviště CERGE-EI. Ve svém výzkumu se zabývá mimo jiné trhem práce a školstvím.

Professor of Economics at CERGE UK. He is a member of the Scientific Council of Charles University. Since 1997 he has been a member of the academic staff and a researcher at the Economics Institute of the Czech Academy of Sciences. He served as CERGE-EI director from 2009-2013. His primary research focuses are on labor markets and education.

Upozornění: Tato studie reprezentuje pouze názory autorů, a nikoli oficiální stanovisko Národohospodářského ústavu AV ČR, v. v. i. či Centra pro ekonomický výzkum a doktorské studium UK v Praze (CERGE).

Warning: This study represents only the views of the authors and not the official position of the Charles University in Prague, Center for Economic Research and Graduate Education as well as the Economics Institute of the Czech Academy of Sciences, v. v. i.

Dlouhodobá dědictví osvobození Sudet Rudou a americkou armádou

Studie 7/2022

© Jakub Grossmann, Štěpán Jurajda

Národohospodářský ústav AV ČR, v. v. i., 2022

ISBN 978-80-7344-636-9 (Národohospodářský ústav AV ČR, v. v. i.)

Dlouhodobá dědictví osvobození Sudet Rudou a americkou armádou¹

KVĚTEN 2022

JAKUB GROSSMANN, ŠTĚPÁN JURAJDA

Shrnutí

- Vynucená migrace je spojena s traumaty milionů lidí vyhnaných ze svých domovů, ale velmi málo se ví o osudech těch, kteří se vyhnání vyhnuli a stali se minoritou v nové společnosti. Tato analýza odhaluje, jak a do jaké míry ovlivnily způsob a rozsah poválečného odsunu německého obyvatelstva z území Sudet dlouhodobý společenský vývoj v zemi.
- V předválečném Československu žily přibližně tři miliony sudetských Němců, což představovalo zhruba 30 % obyvatelstva českých zemí (Čechy, Morava, Slezsko). Německá a česká etnika přitom byla značně rozdělena, a to nejen geograficky, ale i společensky a politicky. Po Mnichovské dohodě z roku 1938 odešlo ze Sudet přibližně 175 tisíc etnických Čechů. Na konci 2. světové války se situace obrátila a ze Sudet bylo odsunuto téměř veškeré německé obyvatelstvo. Zůstalo jich zhruba 200 tisíc, asi 6 % původního stavu. Do území bývalých Sudet se naopak postupně přestěhovaly přibližně dva miliony Čechů, Slováků a dalších národností.
- Západní část československého území byla na jaře 1945 osvobozena americkou armádou, zatímco východní část Rudou armádou. Linie, kde se obě armády potkaly (tzv. demarkační linie), přitom nebyla dopředu domluvena a její finální poloha na ose Karlovy Vary – Plzeň – České Budějovice byla určena teprve pár dní před osvobozením Československa.
- Způsob odsunu se na obou stranách demarkační linie lišil. Američané v prvních měsících (mezi květnem a červnem roku 1945) po osvobození zabránili násilnému/živelnému odsunu, zatímco Rudá armáda násilný odsun podporovala a mnohdy se do něj i zapojovala. Rudá armáda, na rozdíl od spojenecké armády, nerozlišovala mezi sympatizanty německého fašismu a antifašisty. Tak vznikl rozdíl v celkovém počtu zbylých Němců na obou stranách demarkační linie, který se už v druhé fázi odsunu mezi únorem a říjnem 1946 nepodařilo dorovnat.

---

¹ Tato studie shrnuje výsledky a hlavní poznatky výzkumného článku „Forced Migration, Staying Minorities, and New Societies: Evidence from Post-War Czechoslovakia“ autorů Grossmann, Jurajda, Roesel. Původní článek vznikl v rámci projektu „The Rise of Populist Parties in Europe“ podpořeného nadací VW. Za cenné komentáře a rady autoři této studie děkují Danielu Münichovi. Studie reprezentuje pouze názor autorů, a nikoli oficiální stanovisko Národohospodářského ústavu AV ČR, v. v. i. či Centra pro ekonomický výzkum a doktorské studium UK (CERGE). Veškeré případné nepřesnosti a chyby jdou na vrub autorů. Studie vznikla díky podpoře Akademie věd ČR v rámci programu Strategie AV21.

- Druhá fáze odsunu (tzv. organizovaný odsun) již probíhala pod taktovkou lokálních samospráv a v porovnání s divokým odsunem byla prováděna značně humánněji. Existovaly skupiny Němců, které nepodléhaly organizovanému odsunu. Vyňati z odsunu byli oficiálně uznáni němečtí antifašisté a také pracovníci-specialisté potřební pro tehdejší průmysl. Rudá armáda ale rekrutovala německé antifašisty pro budování komunistické strany v sovětské zóně v Německu, což dále přispělo k výrazně nižšímu počtu vysídlených Němců a německých antifašistů v americkém okupačním pásmu než v pásmu sovětském.
- Rozdíl v počtech neodsunutých Němců po obou stranách demarkační linie umožňuje prozkoumat dvě důležité otázky: Ovlivnili neodsunutí Němci v Československu dlouhodobý společenský vývoj a uchovali si svou etnickou identitu?
- Nevysídleným Němcům nebylo umožněno praktikovat rodný jazyk, měli omezený pohyb, vzájemné sňatky byly podmíněny vládním souhlasem. Tyto restriktce měly výrazný dopad na potlačení německé identity a vedly k etnické asimilaci. V roce 1950 se tak k německé národnosti přihlásilo jen 160 tisíc občanů Československa a v roce 2001 již necelých 40 tisíc.
- Výsledky svobodných parlamentních voleb po roce 1993 shodně ukazují na vyšší voličskou podporu KSČM v částech Sudet osvobozených americkou armádou. Na každých deset nevysídlených antifašistů dnes připadají navíc 3-4 hlasy pro KSČM. U podpory ostatních současných stran, včetně středo-levicové ČSSD, se podobný efekt neproказuje. Z dat obecních voleb mezi lety 1994-2018 bylo zjištěno, že v části Sudet s větším podílem antifašistů je pravděpodobnost existence aktivní buňky KSČM v obci o 12 % větší.
- Z LITS (Life in Transition Survey) šetření z let 2010 a 2016, jež zkoumalo politické a další hodnoty obyvatel obcí, vyplývá, že v částech Sudet osvobozených americkou armádou žilo více respondentů, kteří byli (nebo jejich příbuzní byli) před rokem 1989 členy KSČ. Zároveň v těchto obcích u obyvatel pozorujeme vyšší důraz na levicové hodnoty (podpora redistribuce, centrálního plánování a podpora autoritářského systému). Levicové smýšlení potvrzuje i výrazněji rozvinutá pro-sociální infrastruktura v obcích s vyššími podíly nevysídlených antifašistů. Ve vnitrozemí, jež nebylo Němci téměř vůbec osídleno, se podobné efekty nevyskytují.
- Spojitost mezi voličskou podporu KSČM a vyšším počtem nevysídlených antifašistů dále dokazuje analýza příjmení kandidátů za KSČM v obecních volbách. Německá příjmení, která indikují potomky nevysídlených Němců, se na kandidátkách KSČM vyskytují asi o 15 % častěji v sudetských oblastech osvobozených americkou armádou.

The Long-term Legacy of the Liberation of the Sudetenland by the Red and US Armies²

MAY 2022

JAKUB GROSSMANN, ŠTĚPÁN JURAJDA

Summary

- Forced migration results in trauma to the millions of people displaced from their homes, but very little is known about the fate of those who avoided expulsion and became a minority in the new society. This analysis reveals how and to what degree the manner and extent of the post-war expulsion of the German population from the Sudetenland influenced the country's long-term social development.
- Approximately three million Sudeten Germans lived in pre-war Czechoslovakia, amounting to roughly 30% of the population of the Czech lands (Bohemia, Moravia, and Silesia). However, the German and Czech ethnic groups were widely divided, not only geographically, but also socially and politically. After the Munich Agreement of 1938, approximately 175,000 ethnic Czechs left the Sudetenland. At the end of the 2nd World War, the situation was reversed, and nearly the entire German population was removed from the Sudetenland. Approximately 200,000 remained, about 6% of the original population. In turn, approximately two million Czechs, Slovaks, and settlers of other nationalities gradually moved into the territory of the former Sudetenland.
- The western part of Czechoslovak territory was liberated by the US army in the spring of 1945, while the eastern part was liberated by the Red army. The line where the two armies met (the so-called demarcation line) had not been agreed in advance, and its final location on the axis Karlovy Vary - Plzeň - České Budějovice was only determined a few days before the liberation of Czechoslovakia.

---

² This study summarizes the results and main findings of the research article “Forced Migration, Staying Minorities, and New Societies: Evidence from Post-War Czechoslovakia” by Grossmann, Jurajda, and Roesel. The original article was written in the framework of the project “The Rise of Populist Parties in Europe” supported by the VW Foundation. The authors would like to thank Daniel Münich for his valuable comments and advice. This study represents the authors' own views and not the official position of the Economics Institute of the Czech Academy of Sciences nor the Charles University Center for Economic Research and Graduate Education (CERGE). Any inaccuracies or errors are solely the responsibility of the authors. The study was produced with support from the Czech Academy of Sciences as a part of the Strategy AV21 program.

- The methods of expulsion differed on each side of the demarcation line. In the first months (May and June 1945) after the liberation, the Americans prevented forced/uncontrolled removal, while the Russian army supported and often participated in forced expulsion. The Red army, unlike the Allied army, did not distinguish between sympathizers with German fascism and anti-fascists. This led to a difference in the total number of remaining Germans on each side of the demarcation line, which could not be compensated in the second phase of the expulsion between February and October 1946.
- The second phase of the expulsion (the so-called organized expulsion) was carried out under the supervision of the new local governments and was managed in a much more humane manner. Some groups of Germans were not subjected to organized removal. Officially recognized German anti-fascists were exempted, as were specialist workers needed for the industries of the time. However, the Red army recruited German antifascists to participate in the establishment of a Communist Party in the Soviet zone of Germany, which further contributed to the significantly lower number of displaced Germans and German antifascists in the American occupation zone than those who remained in the Soviet zone.
- The difference in the numbers of non-displaced Germans on each side of the demarcation line allows us to explore two important questions: did the non-displaced Germans in Czechoslovakia influence long-term societal development in the region, and to what degree did they retain their ethnic identity?
- The non-displaced Germans were not allowed to use their native language in public venues, their movement was limited, and intermarriage with other ethnic groups was conditional on government approval. These restrictions played a significant role in suppressing German identity and led to ethnic assimilation. Eventually, by 1950, only 160,000 Czechoslovak citizens claimed German nationality, and in 2001 there were fewer than 40,000.
- The results of free parliamentary elections after 1993 consistently show higher voter support for the Communist Party in the parts of the Sudetenland liberated by the US army. Today, for every ten non-displaced anti-fascists, there are an additional 3-4 votes for the KSČM. The support of other contemporary parties, including the centre-left ČSSD, does not show a similar effect. From municipal election data between 1994-2018, we find that in parts of the Sudetenland with a higher proportion of anti-fascists, the likelihood of an active KSČM cell in a municipality is 12% greater.
- The 2010 and 2016 LITS (Life in Transition Survey), which examined the political and other values of municipal residents, found that more respondents living in parts of the Sudetenland liberated by the US army were (or had relatives who were) members of the Communist Party before 1989. We observe a greater emphasis on leftist values (support for redistribution, central planning, and support for an authoritarian system) among residents in these municipalities. Leftist sentiment is also confirmed by more strongly developed pro-social infrastructure in municipalities with higher proportions of non-displaced anti-fascists. In the Czech midland, which was only very sparsely populated by Germans, similar effects do not occur.
- The link between voter support for the KSČM and higher proportions of non-displaced anti-fascists is further demonstrated with an analysis of the surnames of candidates for the KSČM in municipal elections. German surnames, which indicate descendants of non-displaced Germans, are about 15% more common for KSČM candidates in the Sudeten areas liberated by the US army.

1. Úvod

V naší empirické analýze odhalujeme dlouhodobé vícegenerační dopady vojenského obsazení (osvobození) a odsunu německé populace po 2. světové válce na politické preference a orientaci dnešních obyvatel těchto území. Po druhé světové válce byly z Československého území takzvaných Sudet během let 1945–1946 odsunuty přibližně tři miliony Němců. To představovalo zhruba 1/3 populace žijící na území tehdejších Čech a Moravy. Drtivá většina odsunutých byli německé národnosti, kteří v českém pohraničí žili již před druhou světovou válkou. Sudetská území byla po válce obsazena částečně americkou a částečně Rudou armádou. Po odsunu v poválečném Československu zůstalo pouze přibližně 200 tisíc Němců. Šlo o oficiálně uznané antifašisty a další představovali tehdy vzácnou pracovní sílu, zejména pro průmysl.

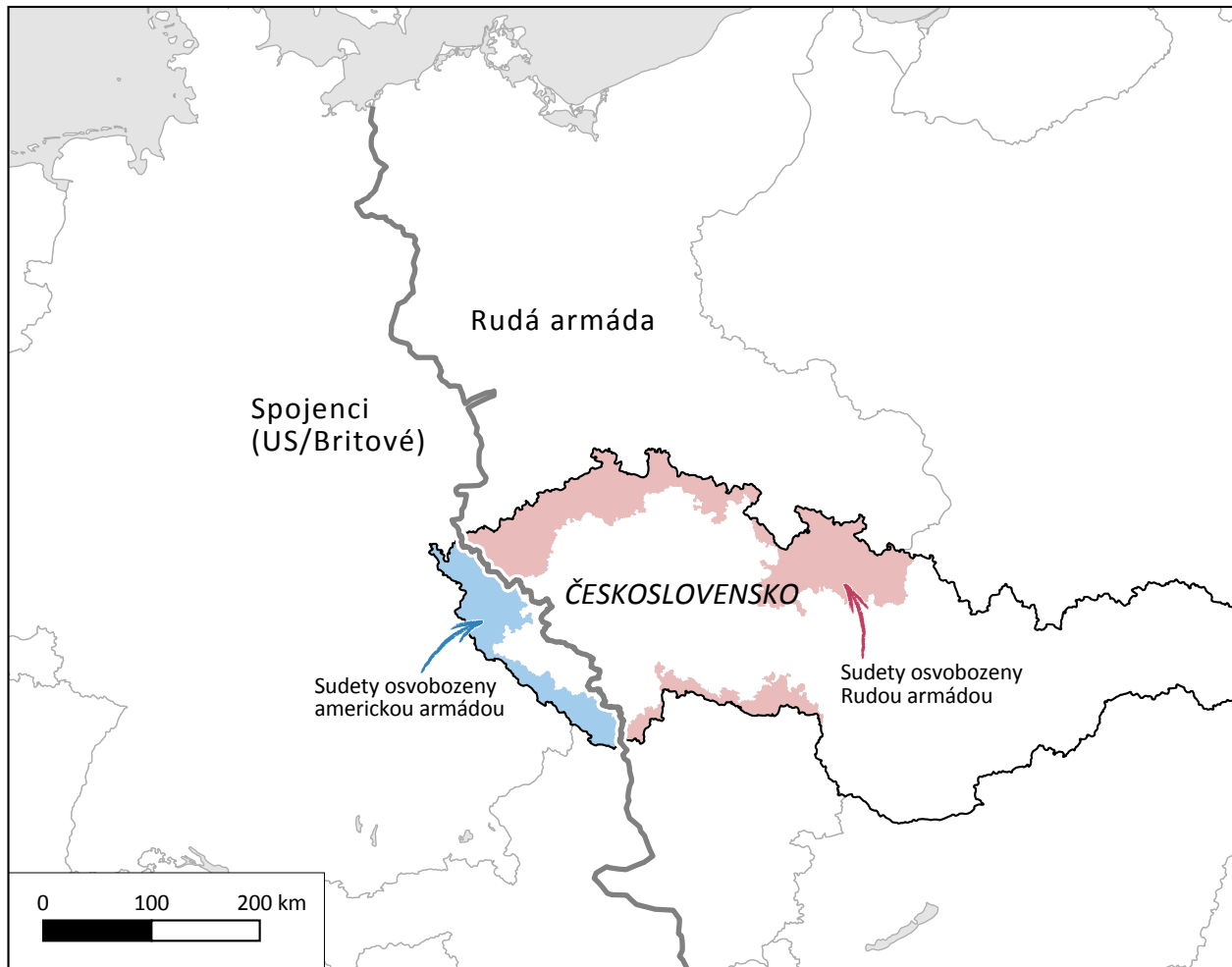
K identifikaci dopadů využíváme kvazi-experimentální lokální rozdíly ve způsobech provedení odsunu. Konkrétně, v určitých oblastech zůstalo výrazně více německých antifašistů než jinde. Zdrojem těchto rozdílů bylo to, že část československého území byla osvobozena americkou armádou. To bylo dáno nečekaně rychlým postupem amerických vojsk na jaře 1945. Demarkační čára, tj. linie, kde se setkaly Rudá a americká armáda, rozdělila Sudety v období května až prosince roku 1945. Vedení této linie nemělo vazbu na dřívější administrativní, geografické, etnické nebo jiné hranice a v tomto smyslu byla vedena náhodně (**Graf 1**).

Část Sudet osvobozená americkou armádou bylo jediné místo v Evropě, kde byl odsun v prvních poválečných měsících podřízen dohledu americké armády. Ta tuto oblast do velké míry uzavřela, a zamezila tak živelnému odsunu. Živelný odsun byl naopak Rudou armádou na jejím území tolerován, a mnohdy dokonce podporován. Rudá armáda tam navíc rekrutovala německé antifašisty pro budování komunistické strany v sovětském okupačním pásmu v Německu. To mělo za následek další odliv tisíců antifašistů z oblastí osvobozených Sověty (Pecka, 1995; Řeháček, 2010).³

---

³ Němečtí antifašisté byli silně propojeni s komunistickou stranou.

Graf 1: Demarkační linie v Evropě na konci 2. světové války
(situace v květnu 1945 s hranicemi z roku 1930)

Díky těmto historickým fenoménům vznikly značné místní rozdíly v podílech nevysídlených Němců a zejména německých antifašistů mezi oběma stranami demarkační linie. Tato kvazi-náhodná variace v počtech neodsunutých německých antifašistů nám umožňuje prozkoumat dvě důležité otázky:

Dokázali Němci, kteří se vyhnuli odsunu a zůstali v poválečném Československu, ovlivňovat další vývoj v nově se tvořící společnosti?

Začlenili se tito neodsunutí Němci do nové místní české většiny, nebo si udrželi svou minoritní etnickou identitu?

Naše zjištění ukazují, že větší míra nevysídlení německých antifašistů je mezigeneračně spojena s výskytem krajně levicových postojů v současnosti. V lokalitách, kde po odsunu zůstalo více německých antifašistů, lze dodnes pozorovat vyšší podíl hlasů

pro Komunistickou stranu Čech a Moravy (KSČM), vyšší četnost jejích politických buněk a vyšší počty členstva. Velikost námi odhadnutých efektů odsunu je značná. Na každých deset nevysídlených antifašistů po druhé světové válce dnes připadají navíc 3–4 hlasy pro KSČM. U podpory ostatních současných stran, včetně středo-levicové ČSSD, podobné efekty nenacházíme.

Naším dalším zjištěním je, že oblasti s vyššími podíly nevysídlených antifašistů i v současnosti vykazují silnější preference obyvatel pro redistribuci bohatství, centrálně plánovanou ekonomiku a autoritářský režim vládnutí. A německá jména mezi komunistickými elitami v 50. letech 20. století a na kandidátkách současné KSČM tyto spojitosti potvrzují.

Naše analýza sice ukazuje na existenci mezigeneračního přenosu levicových postojových hodnot, ale nenaznačuje dopady na hlášení současné populace k německé etnicitě. To podporuje rozšířený názor, že výrazné potírání všeho německého v poválečném Československu vedlo k plné etnické asimilaci.

2. Historie na pozadí

2.1 Sudetští Němci

Československo bylo před 2. světovou válkou zemí s jednou z největších německých minorit. V československém příhraničí žily přibližně tři miliony sudetských Němců, což představovalo zhruba 30 % obyvatelstva českých zemí (*Čechy, Morava, Slezsko*). Osídlování československého pohraničí Němci inicioval již na přelomu 12. a 13. století král Přemysl Otakar I. I před 2. světovou válkou ve 20. století byla německá a česká etnika značně rozdělena, a to nejen geograficky, ale i společensky a politicky.

Výsledkem Mnichovské dohody z podzimu roku 1938 byla první vlna vysídlování. Během ní ze Sudet muselo ve velmi krátké době odejít přibližně 175 tisíc etnických Čechů, včetně 25 tisíc Židů (Němeček, 2002). Po konci 2. světové války se hranice Československa rychle navrátily do předválečného stavu a začala druhá vlna vysídlování, tentokrát obyvatelstva německého. Během ní bylo ze Sudet odsunuto téměř veškeré německé obyvatelstvo. Z celkového počtu tří milionů Němců jich tam po odsunu zůstalo přibližně pouze 200 tisíc, tj. zhruba 6 % původního stavu. Do území bývalých Sudet se naopak postupně přestěhovaly přibližně dva miliony Čechů, Slováků a dalších slovanských národností. Po následujících dekádách asimilace se k německé národnosti v rámci

Sčítání lidu, domů a bytů v roce 2001 přihlásilo pouze 0,4 % ze zhruba deseti milionů obyvatel České republiky.

2.2. Demarkační čára

Setkání amerických a sovětských vojsk v Československu na konci druhé světové války nebylo původně plánované. Rychlý postup americké armády Německem v dubnu 1945 a upřednostnění dobytí Berlína a Vídně sovětskými vojsky mělo za následek dohodu, že americká armáda bude pokračovat dále na východ, než bylo dříve domluveno. Rudá armáda však nekompromisně trvala na tom, aby jí bylo k osvobození přenecháno údolí řeky Vltavy včetně hlavního města Prahy. Američané nechtěli riskovat konflikty a potenciální ztráty na životech a souhlasili, že se vojska potkají na demarkační linii měst Karlovy Vary – Plzeň - České Budějovice. Linie tedy protínala jak Sudety, tak československé vnitrozemí. Američané již 5. května 1945 kontrolovali pás Československa o rozloze 10 tisíc kilometrů čtverečních a na smluvené demarkační hranici čekali na setkání s Rudou armádou. Ta však tou dobou byla ještě asi 200 kilometrů východně od Prahy.⁴

2.3 Odsun

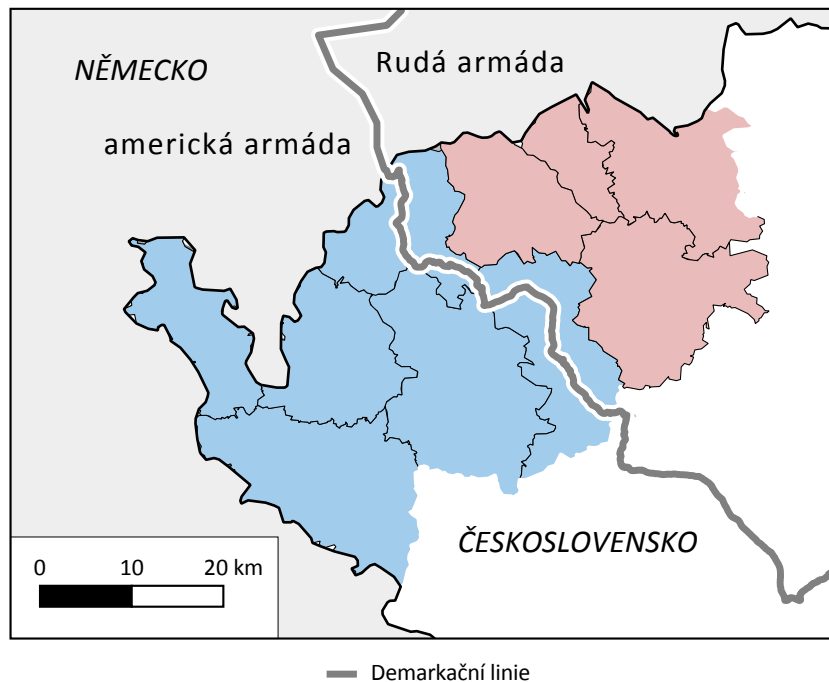
Způsoby odsunu obyvatelstva v prvních poválečných týdnech se v oblastech pod kontrolou Rudé a americké armády značně lišily. Odhaduje se, že mezi květnem až červnem roku 1945 bylo v průběhu živelného a často násilného odsunu ze sovětského pásma vyhnáno okolo 700 tisíc Němců a tisíce jich bylo zabito (Glassheim, 2016; Suppan, 2006). Americká armáda naopak násilností na Němcích bránila a tvrdě je postihovala. Když koncem roku 1945 obě vojska z českých zemí odešla, byl výsledkem výrazně nižší počet vysídlených Němců v americkém okupačním pásmu než v pásmu sovětském. Ukazuje to i **Graf 2** vývoje podílu neodsunutých Němců na obou stranách demarkační linie.

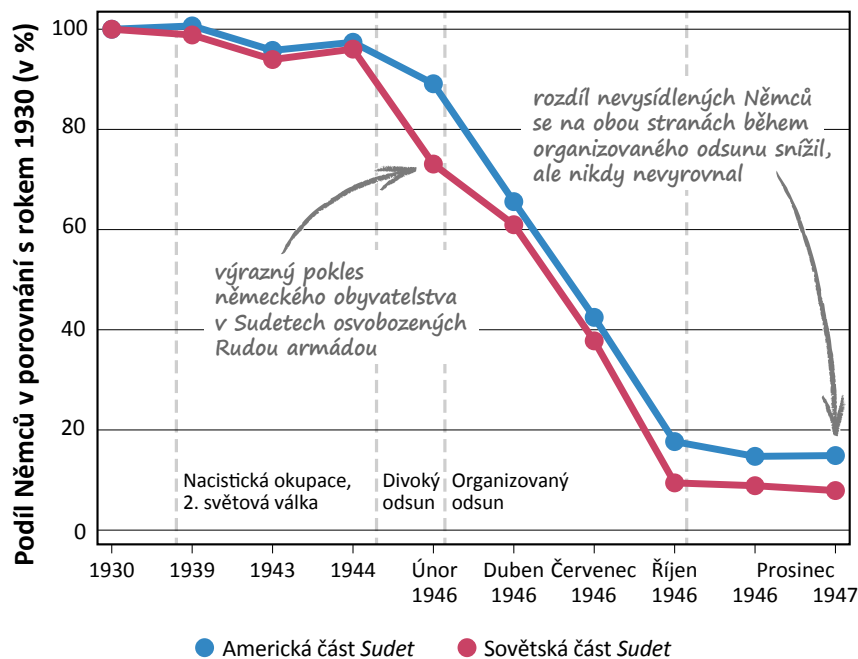
⁴ Více o demarkační čáře lze nalézt v publikaci Pecka (1995).

Graf 2: Podíl Němců v oblastech Sudet osvobozených americkou a Rudou armádou

Demarkační linie v západních Sudetech

Podíl nevysídlených Němců vztaheno k německé populaci z roku 1930

V druhé fázi, tj. během tzv. řízeného odsunu, bylo mezi únorem a říjnem 1946 odsunuto okolo dvou milionů Němců z obou stran demarkační linie (Řeháček, 2010). Údaje pro roky 1946–1947 v **Grafu 2** ukazují, že výraznější pokles podílu Němců, kteří zůstali v sektoru Sudet obsazeném Rudou armádou, nikdy nebyl na územích amerického sektoru plně

dorovnán. Po posledním odsunu v roce 1946 v Československu stále žilo okolo 240 tisíc Němců. Poté v letech 1947 a 1948 odešlo již jen pár dalších tisíc (Luža, 1964). Nevysídleným Němcům však nebylo umožněno praktikovat jejich jazyk, měli omezený pohyb, vzájemné sňatky byly podmíněny vládním souhlasem. Tyto restriktce měly výrazný dopad na potlačení německé identity (Řeháček, 2010). V roce 1950 se tak k německé národnosti přihlásilo již jen 160 tisíc občanů Československa a v roce 2001 již pouze necelých 40 tisíc.

2.4 Němečtí antifašisté

Mezi nevysídlenými Němci byli především oficiálně uznaní antifašisté a dále potřební pracovníci-specialisté v tamním průmyslu. Sudety byly oblastí s vysokým podílem těžářství, těžkého a zpracovatelského průmyslu a bez německých specialistů by byla tamní ekonomika výrazně ochromena.⁵ Německým antifašistům bylo umožněno zůstat na základě udělení osvědčení o antifašistické činnosti, které vydávaly lokální úřady. Jednalo se zejména o předválečné členy Komunistické strany Československa a ty, kteří byli schopni doložit, že se v průběhu války aktivně zapojili do boje proti nacistickému Německu.

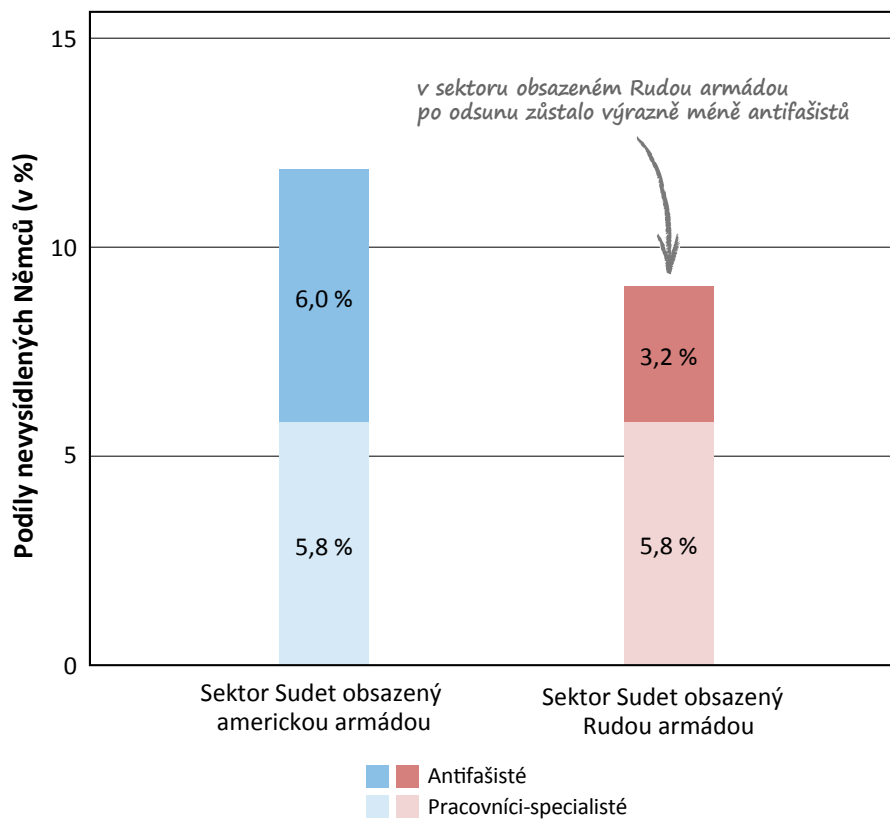
Tři skutečnosti přispěly k vyšším počtům nevysídlených německých antifašistů v oblastech osvobozených americkou armádou.

- **Zaprvé**, v první fázi živelného odsunu nebylo na sovětské straně rozlišováno, zda se jedná o sympatizanty německého fašismu, nebo antifašisty. Hlavním kritériem byla etnická příslušnost. Vznikl tak velký rozdíl v celkovém počtu Němců na obou stranách demarkační linie (Klepsch, 2013).
- **Zadruhé**, dohoda mezi sovětskou administrativou a československou vládou umožnila přesun antifašistů z Rudou armádou obsazených území do sovětské zóny v Německu. Cílem bylo v co nejkratší době zřídit buňky tamní komunistické strany, jejichž pokrytí v Německu bylo do té doby omezené.⁶
- **Zatřetí**, v době, kdy na jaře 1946 začal řízený odsun a německým antifašistům bylo umožněno zůstat, na americké straně z výše uvedených důvodů zbylo antifašistů nepoměrně více. Námi shromážděná lokální data o počtech Němců na konci odsunů v oblastech Karlovy Vary, Kraslice a Loket, jež se nacházejí okolo demarkační linie, vskutku ukazují, že podíl nevysídlených německých antifašistů byl vyšší na americké straně, zatímco podíl pracovníků-specialistů na obou stranách demarkační čáry byl stejný (**Graf 3**).

⁵ Mnohým německým specialistům nebylo umožněno odejít a museli zůstat na svých pracovních pozicích.

⁶ Zdroje uvádějí, že se mohlo jednat o přibližně 30 tisíc německých antifašistů (Foitzik, 1983).

Graf 3: Podíly nevysídlených Němců: antifašisté a pracovníci-specialisté (oblast Karlovy Vary, Kraslice a Loket okolo demarkační linie)

Poznámka: Podíly jsou vztaheny k populaci roku 1930. Data byla ručně sesbírána z Okresních archivů okresů Karlovy Vary a Sokolov. Vzorek se skládá ze 76 obcí (americká část: 22, sovětská část: 54) v tehdejších okresech Karlovy Vary, Kraslice, Loket. Počty pracovníků-specialistů zahrnují také minoritní případy osob nevysídlených z důvodu vysokého věku, židovského původu nebo smíšeného manželství.

3. Data

Náš výzkum je založen na unikátních nově shromážděných datech na úrovni obcí z předválečného, meziválečného a poválečného Československa. Konkrétně se jedná o data z parlamentních voleb v meziválečném období (1935), svobodných voleb v Československu (1946, 1990, 1992) a v České republice (1996–2017). Volební výsledky jsme propojili s údaji o geografické pozici demarkační čáry a doplnili o další charakteristiky obcí.⁷ V případech, kdy nebyly dostupné informace o obcích, jsme použili charakteristiky okresů (330 okresů k roku 1947). Použili jsme také informace z šetření LITS z let 2010 a 2016.⁸ Detailní přehled dat a způsob jejich sběru lze nalézt v příloze původního vědeckého článku Grossmanna, Jurajdy a Roesela (2021).

⁷ Charakteristiky historických obcí jsme převedli na současné obce, které jsou našimi základními jednotkami statistické analýzy (jednotkami pozorování).

⁸ Life in Transition Survey (<https://www.ebrd.com/what-we-do/economic-research-and-data/data/lits.html>).

4. Metodologie

Rozdíly ve způsobu vysídlení Němců napříč demarkačními liniemi způsobily kvazi-experimentální rozdíly v podílu nevysídlených antifašistů. Kvazi-experimentální charakter znamená, že tyto rozdíly nemají žádnou systematickou spojitost se sociálními, ekonomickými či demografickými charakteristikami těchto území, které tak nemohou zkreslovat naše odhady dopadů. Historicky vzniklou odlišnost obcí využíváme k odhadu kauzálních dopadů rozdílné míry vysídlení na politickou a etnickou identitu obyvatelstva těchto území. Využíváme k tomu metodu tzv. nespojitě regrese⁹ ve formě odhadu lineární rovnice

$$\text{Politická identita}_i = \alpha + \beta_1 US_i + \beta_2 \text{Vzdálenost}_i + \beta_3 \text{Vzdálenost}_i^2 + \beta_4 \text{Vzdálenost}_i * US_i + \beta_5 \text{Vzdálenost}_i^2 * US_i + X' \gamma + \epsilon_i,$$

kde závislá proměnná na levé straně představuje podíl hlasů pro KSČM (případně jiná míra politické identity) v obci i . β jsou koeficienty kvadratického profilu interagované s binární proměnnou US_i , která nabývá hodnot 1, pokud daná obec byla v oblasti osvobozené americkou armádou. Proměnná $Vzdálenost$ měří vzdálenost municipality od demarkační čáry a X' je vektor geografických charakteristik. V našem porovnání uvažujeme pouze obce, které se nachází do 25 km od demarkační linie. V souhrnu máme tedy čtyři typy obcí:

- Obce v Sudetech obsazené americkou armádou
- Obce v Sudetech obsazené Rudou armádou
- Obce ve vnitrozemí obsazené americkou armádou
- Obce ve vnitrozemí obsazené Rudou armádou

Porovnáváme tedy nedávné volební výsledky KSČM v obcích, které jsou si podobné a jejichž jediným rozdílem je, zda byly osvobozeny americkou, či Rudou armádou. Zde je důležité poznamenat, že obce na obou stranách demarkační linie se před osvobozením výrazně nelišily co do velikosti, ekonomické struktury, víry, ani jiných charakteristik, což představuje nezbytný předpoklad pro použití metody nespojitě regrese.¹⁰

⁹ Angl. *Regression Discontinuity Design* nebo také RDD.

¹⁰ Podrobnosti jsou uvedeny v původním vědeckém článku (<https://docs.iza.org/dp14191.pdf>).

5. Zjištění

5.1 Dopady odsunu na volební výsledky Komunistické strany Čech a Moravy

Naše odhady dlouhodobých dopadů přítomnosti americké armády v roce 1945 na výsledky KSČM ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR v roce 2017 ukazuje **Tabulka 1**.

Tabulka 1: Regresní model podílu hlasů KSČM v parlamentních volbách v roce 2017

	Území Sudet			České vnitrozemí		
	Parametr. RD	Parametr. RD	Lokálně lin. RD	Parametr. RD	Parametr. RD	Lokálně lin. RD
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
Americká zóna 1945	0.094*** (0.026)	0.094*** (0.022)	0.079*** (0.026)	0.002 (0.013)	0.002 (0.013)	0.004 (0.017)
Kontrolní proměnné						
Geografie	<i>Ne</i>	<i>Ano</i>	<i>Ne</i>	<i>Ano</i>	<i>Ano</i>	<i>Ne</i>
Populace	<i>Ne</i>	<i>Ano</i>	<i>Ne</i>	<i>Ano</i>	<i>Ano</i>	<i>Ne</i>
Průměrná hodnota závislé proměnné	0.107	0.108	0.107	0.107	0.107	0.105
RD pásmo	25.00	25.00	17.74	25.00	25.00	13.35
Základní statistiky						
Počet pozorování	186	185	125	572	572	313
R ²	0.798	0.832	-	0.800	0.814	-

Poznámky:

- Tabulka ukazuje efekt lokality v blízkosti demarkační čáry, kde toto území bylo osvobozeno americkou armádou (proměnná „Americká zóna 1945“).
- Odhad je založen na parametrické (kvadraticky-interagované) polynomiální specifikaci *s* a bez kontrolních proměnných (sloupce (1), (2), (4), (5), šíře: 25 km) a lokálně lineární RD (regression discontinuity – nespojitá regrese) specifikace využívající na základě dat určeným optimálním výběrem pásma (Calonico, Cattaneo, Farrell, & Titiunik, 2017).
- Statistickou jednotkou (jednotkou pozorování) jsou obce.
- Závislou proměnnou je podíl odevzdaných volebních hlasů pro KSČM ve volbách do parlamentu v roce 2017.
- Sloupce (1)–(3) ukazují odhady pro Sudety, sloupce (4)–(6) pro české vnitrozemí. V datech nejsou obce na jih od Zernovic, kde je etnické rozdělení na demarkační čáře. Geografické kontrolní proměnné jsou vzdálenosti k německým hranicím, vzdálenost k nejbližší hlavní silnici, železniční trati, průměrná nadmořská výška. Kontrolní proměnná Populace je logaritmus počtu obyvatel v roce 1930 a 2001.
- Hladiny statistické významnosti (Conley (2010) standardní chyby/robustní RD standardní chyby):
*** 0.01, ** 0.05, * 0.1.

Výsledky ve sloupci (1) ukazují odhady rovnice ze sekce Metodologie, které ukazují v průměru o 9 procentních bodů vyšší zisk Komunistické strany v lokalitách osvobozených americkou armádou v porovnání s municipalitami jen pár kilometrů vzdálenými, které byly osvobozeny Rudou armádou. Stabilitu výsledků ukazuje fakt, že se efekty nemění ani v případě, kdy používáme geografické a demografické kontrolní proměnné (sloupec (2)) nebo používáme flexibilní lokálně-lineární polynomiální specifikaci a spoléháme na určení pásma od demarkační čáry algoritmem řízeným na základě dat (sloupec (3)).

Efekt je pozorován pouze v Sudetech, protože vnitrozemí nebylo Němci téměř vůbec osídleno. To je v souladu s naší domněnkou, že výsledný efekt vznikl skrze mechanismus nevysídlených antifašistů (sloupce (4)–(6)).¹¹

5.2 Dopady odsunu na další volební výsledky

Výše zmíněnou analýzu jsme aplikovali na data z dalších svobodných voleb v historii České republiky (tj. od roku 1993). Data z jiných voleb než těch v roce 2017 dávají velmi podobný výsledek. Tedy ukazují na vyšší voličskou podporu KSČM v částech Sudet osvobozených americkou armádou. Tyto efekty nacházíme konzistentně pouze u KSČM a u ostatních stran (včetně středo-levicové ČSSD) žádné efekty rozdílných okupačních zón nenacházíme.

Zda v dané obci měla KSČM aktivní buňku, zjišťujeme z dat z obecních voleb mezi lety 1994–2018. Naše zjištění ukazují, že v části Sudet osvobozených americkou armádou je pravděpodobnost existence aktivní buňky KSČM v obci o 12 % větší. To ukazuje, že v těchto obcích je nejen více voličů KSČM, ale také více aktivně politicky angažovaných občanů s komunistickou orientací. Zároveň je třeba doplnit, že samotný výskyt americké armády k aktivnímu angažování se v KSČM nepřispívá, jelikož podobné efekty nenacházíme ve vnitrozemí.

5.3 Dopady na členství v Komunistické straně Československa před rokem 1989

Jelikož nebylo možno získat žádná data o reálné podpoře Komunistické strany Československa (KSČ) v období komunistické vlády v Československu, využili jsme data z LITS šetření (vlny z roku 2010, 2016), který se dotazoval na politické a další hodnoty obyvatel v konkrétních obcích. Z výsledků tehdejších šetření vyplývá, že v částech Sudet osvobozených americkou armádou žilo více respondentů, kteří byli (nebo jejich příbuzní) před rokem 1989 členy KSČ. Zároveň v těchto obcích u obyvatel pozorujeme vyšší důraz na levicové hodnoty (podpora redistribuce, centrálního plánování a podpora autoritářského systému na úkor demokracie). Podobně jako u výše uvedených výsledků tento efekt není přítomný v českém vnitrozemí.

¹¹ Tyto výsledky jsou potvrzeny dalšími testy robustnosti. Například nenacházíme žádné efekty, když uměle posuneme demarkační čáru o 25 kilometrů východně nebo západně.

5.4 Dopady na současné sociální politiky obcí

Levicové smýšlení je obecně spojováno s vyšší ochotou k redistribuci a štedřejším sociálním politikám. Pro otestování, zda v obcích s vyšším počtem nevysídlených antifašistů je rozvinutější pro-sociální infrastruktura, jsme sesbírali data o vybavenosti obcí veřejnou infrastrukturou. Zdravotní zařízení a školky vykazují znaky pro-sociální infrastruktury více než například školy a veřejný vodovod. Ukazujeme, že v oblastech s vyššími podíly nevysídlených antifašistů (v porovnání s municipalitami osvobozenými Rudou armádou) je pro-sociální infrastruktura výrazně více rozvinutá.

6. Kauzální efekt nevysídlených antifašistů na formaci politické identity

V předchozím textu jsme ukázali, že v částech Sudet osvobozených americkou armádou zůstalo více Němců, zejména antifašistů. V obcích amerického sektoru je také vyšší současná podpora KSČM a vyšší výskyt levicových hodnot. Všechny tyto fenomény vidíme pouze v lokalitách, které byly do května 1945 osídleny převážně německým obyvatelstvem. V této sekci předkládáme další evidenci a argumenty na podporu našeho klíčového tvrzení, že vyšší voličská podpora KSČM v lokalitě je skutečně kauzálně spojena s vyšším počtem nevysídlených antifašistů a že nejde o důsledek třetí, neznámé a analýzou nezohledněné proměnné.

6.1. Německá příjmení mezi současným obyvatelstvem

V ideálním případě bychom využili individuálních dat a zkoumali rodinnou historii současných voličů KSČM, tak abychom ukázali, nakolik jsou rodinnými vztahy propojeni s nevysídlenými antifašisty. Bohužel však taková data nejsou k dispozici. Využíváme tedy alternativního přístupu, kdy testujeme přítomnost potomků nevysídlených Němců na základě příjmení členů kandidátů za KSČM v obecních volbách. Příjmení germánského a slovanského původu se totiž výrazně liší. Jsme tudíž schopni do značné míry odhadnout, zda předci kandidujících osob byli německé národnosti.¹²

---

¹² Německá jména v průběhu komunistické vlády v Československu nebyla potřena do stejné míry jako německá identita (Beneš & Nováková, 1998).

Porovnali jsme příjmení všech cca 1.3 milionů kandidátů do obecních voleb v letech 1994–2018 a odhadli, která jména jsou německého původu.¹³ Porovnání obcí v blízkosti demarkační čáry ukazuje, že německá příjmení na kandidátkách KSČM se přibližně o 15 % častěji vyskytují v části osvobozené americkou armádou. Tento fenomén jsme našli pouze u příjmení na kandidátkách KSČM, a to v oblastech původně osídlených Němci. U ostatních stran a v českém vnitrozemí jsou výsledky srovnatelné na obou stranách demarkační čáry. Tyto výsledky potvrzují vyšší zastoupení německých potomků na kandidátkách KSČM v lokalitách, kde zůstalo po 2. světové válce více antifašistů.

6.2 Etnická identita

Existuje možnost, že místní rozdíly voličské podpory KSČM nejsou způsobeny nevysídlenými antifašisty, ale nevysídlenými Němci. Jednalo by se o projev etnické identity namísto politické. Německá identita byla v poválečném Československu značně potírána, což velmi přispělo k nízké míře reportované německé identity v současnosti, která je dnes výrazně nižší než podíl obyvatel s německým příjmením. Navzdory původně vyšším počtům nevysídlených Němců v americkém okupačním pásmu v sudetské části nenacházíme v těchto obcích vyšší podíly reportované německé národnosti.¹⁴ Jedním z možných vysvětlení je, že německá etnická identita byla po roce 1948 kompletně potřena, zatímco ta levicově ideologická byla tolerována a naopak podporována.

6.3 Poválečné osídlení pohraničí a migrace

Další z fenoménů, který potenciálně může vysvětlovat naše zjištění, je, že mezi poválečnými přistěhovalci do americké zóny bylo více komunistů než na opačné straně demarkační linie. Není však věcný důvod, proč by centrální autority, které tehdy měly přesídlení na starosti, chtěly mít vyšší podíl komunistů v lokalitách s vyšším podílem antifašistů. Nami sesbíraná data nenaznačují, že došlo k většímu počtu přesídlených na jedné ze stran demarkační čáry. Zároveň nepozorujeme jejich rozdílné etnické složení ani rozdíly v politickém uspořádání z lokalit, ze kterých přicházeli. Z toho usuzujeme, že naše výsledky nejsou ovlivněny poválečnými přistěhovalci.

Je možné, že migrace po konci 2. světové války probíhala takovým způsobem, že se do části Sudet osvobozených americkou armádou přestěhovali komunisté, anebo se z nich

---

¹³ Pro klasifikaci jsme použili stránku *Forebears.io* a následně jsme provedli náhodnou manuální kontrolu výsledků rodilými Čechy a Němci. Algoritmus dokázal určit správně národnost u okolo 90 % příjmení. Přibližně 16 % jmen kandidátů v našem vzorku (v Sudetech okolo demarkační čáry) bylo klasifikováno jako německého původu.

¹⁴ Využíváme data ze Sčítání lidu, domů a bytů v roce 2001.

odstěhovali lidé ideově nesouznící s komunismem. Data ze Sčítání lidu, domů a bytů z roku 2001 ukazují, že 40 % rezidentů v Sudetech se narodilo v obci, ve které v době šetření žili. U osob narozených před rokem 1945 je to pouze 10 %. Porovnání napříč demarkační čarou však nenaznačuje na rozdílnou míru migrace na jedné z jejích stran. To tedy potvrzuje kauzální vztah počtu nevysídlených antifašistů a podpory KSČM.

6.4 Násilí a boje

Některé zdroje naznačují, že násilí spojené s válkou a osvobozením se v jednotlivých lokalitách výrazně lišilo (Glassheim, 2016; Řeháček, 2010).¹⁵ Násilí Rudé armády na německém obyvatelstvu tedy mohlo odradit nevysídlené Němce od komunistické ideologie.¹⁶ Porovnání LITS dat na obou stranách demarkační čáry neukazuje na rozdílné vnímání násilí.¹⁷ Podobným způsobem srovnáváme sesbíraná data o lokaci válečných pomníků a bombardování v průběhu války a opět nacházíme stejné počty na obou stranách demarkační čáry, což naznačuje, že násilí spojené s válkou a osvobozením nezpůsobilo vyšší preference pro komunistickou stranu v americké části demarkační linie.

Výše popsané závěry velmi přesvědčivě ukazují, že výskyt po válce nevysídlených antifašistů se dodnes promítá do silnější voličské podpory KSČM. Je však nutné uvést, že námi odhadnuté kauzální efekty jsou ze své podstaty (díky využití metody nespojitě regrese) lokálního charakteru, tedy v oblasti do 25 km od demarkační linie.

---

¹⁵ Konkrétně jsou zmínky o tom, že Rudá armáda byla při osvobozování mírnější na slovanské obyvatelstvo, které bylo naopak hlavním terčem fašistů v průběhu války.

¹⁶ Američané naopak násilí na Němcích potlačovali.

¹⁷ LITS šetření obsahuje otázky na násilnosti během druhé světové války.

Literatura

- Beneš, J., & Nováková, M. (1998). Německá příjmení u Čechů. Ústí nad Labem: Univerzita J.E. Purkyně.
- Calonico, S., Cattaneo, M. D., Farrell, M. H., & Titiunik, R. (2017). rdrobust: Software for Regression-Discontinuity Designs. *Stata Journal*, 17(2), 372–404.
- Conley, T. G. (2010). Spatial Econometrics. In S. N. Durlauf & L. E. Blume (Eds.), *Microeconometrics* (pp. 303–313). https://doi.org/10.1057/9780230280816_33
- Foitzik, J. (1983). Kadertransfer: Der organisierte Einsatz sudetendeutscher Kommunisten in der SBZ 1945/46. *Vierteljahrshefte Für Zeitgeschichte*, 31(2), 308–334.
- Glassheim, E. (2016). *Cleansing the Czechoslovak borderlands: Migration, environment, and health in the former Sudetenland*. Pittsburgh: University of Pittsburgh Press.
- Grossmann, J., Jurajda, Š., & Roesel, F. (2021). Forced Migration, Staying Minorities, and New Societies: Evidence from Post-War Czechoslovakia (No. 14191).
- Klepsch, P. (2013). „Gebt Eure Uhren her, ihr werdet nie mehr welche brauchen.“ In A. Kalckhoff (Ed.), *Versöhnung durch Wahrheit* (pp. 273–276). Stuttgart: Heimatkreis Saaz.
- Luža, R. (1964). *The Transfer of the Sudeten Germans: A Study of the Czech-German Relations, 1933-1962*.
- Němeček, J. (2002). *Cesta k dekretům a odsunu Němců: Datová příručka*. Prague: Littera Bohemica.
- Pecka, J. (1995). *Na demarkační čáře: Americká armáda v Čechách v roce 1945*. Prague: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR.
- Řeháček, K. (2010). *Němci na Karlovarsku v letech 1945–1948*.
- Suppan, A. (2006). *Austrians, Czechs, and Sudeten Germans as a Community of Conflict in the Twentieth Century*.
- Urban, R. (1964). *Die sudetendeutschen Gebiete nach 1945*. Frankfurt am Main, Berlin: Alfred Metzner Verlag.

Předchozí publikace IDEA

2022

Odchody z učitelství v Evropě. Miroslava Federičová, Filip Pertold, březen 2022 [▶](#)

Intenzita používání vyučovacích metod u učitelů a jejich vztah s výsledky vzdělávání. Václav Korbel, březen 2022 [▶](#)

Spočítali jsme za vás: Dopady zrušení superhrubé mzdy, snížení odvodů na sociální pojištění a zavedení daňových prázdnin. Klára Kalíšková, Michal Šoltés, leden 2022 [▶](#)

Nárůst o 395 miliard Kč oproti roku 2019: Kam směřoval první návrh výdajů státního rozpočtu na rok 2022. Daniel Kolář, Petr Janský, leden 2022 [▶](#)

Státní zaměstnanci a úředníci: kde pracují a za kolik? Daniel Bartušek, Petr Bouchal, Petr Janský, leden 2022 [▶](#)

Nemocenské pojištění: co způsobilo zavedení karenční doby? Jakub Grossmann, Lucie Zapletalová, leden 2022 [▶](#)

2021

Standardní granty GA ČR a publikační výkonnost vědců: Kontrafaktuální analýza projektů udělených v letech 2005–2014. Matěj Bajgar, říjen 2021 [▶](#)

Jaké změny v rodinné politice slibují volební programy politických stran? Shrnutí a rozbor. Michal Ostrý, Filip Pertold, září 2021 [▶](#)

Finanční podpora vysokoškolských studentů v České republice: Rekonstrukce systému nutná. Daniel Münich, Otakar Kořínek, září 2021 [▶](#)

Platy učitelů v roce 2020: Usne Česko na vavřínech? Daniel Münich, Vladimír Smolka, srpen 2021 [▶](#)

Maminka nebo školka? Dopady prodloužení čerpání rodičovského příspěvku na budoucí vzdělání a pracovní uplatnění dětí. Alena Bičáková, Klára Kalíšková, Lucie Zapletalová, srpen 2021 [▶](#)

Zásah nutný: dopady budoucího ekonomického vývoje a pandemických opatření na příjmy a výdaje systému veřejného zdravotního pojištění. Lucie Bryndová, Lenka Šlegerová, červen 2021 [▶](#)

Kdo v první vlně pandemie zachránil zaměstnance? Analýza čerpání podpory programu Antivirus B. Štěpán Jurajda, Pavla Doleželová, Lucie Zapletalová, duben 2021 [▶](#)

Práce z domova: možnost, nebo nutnost? Jakub Grossmann, Václav Korbel, Daniel Münich, březen 2021 [▶](#)

Výluka prezenční výuky během pandemie covid-19: odhad neviditelných ekonomických ztrát. Ole Jann, Daniel Münich, Lucie Zapletalová, duben 2021 [▶](#)

Společenský status učňovského vzdělávání v České republice: vývoj posledních 15 let a srovnání se zahraničím. Václav Korbel, Daniel Münich, únor 2021 [▶](#)

2020

Nechtěné plody prorodinných politik. Alena Bičáková, Klára Kalíšková, Lucie Zapletalová, prosinec 2020 [▶](#)

Vysoké náklady nízkého vzdělání v České republice. Jana Krajčová, Daniel Münich, prosinec 2020 [▶](#)

Grantová podpora a doktorské studium: analýza dat Grantové agentury Univerzity Karlovy. Václav Korbel, říjen 2020 [▶](#)

Personální politické konexe a efektivnost veřejných zakázek v letech 2007–2018. Bruno Baránek, Vítězslav Titl, září 2020 [▶](#)

Odchody do důchodu v Česku: role očekávání a zdravotního stavu v mezinárodním srovnání. Filip Pertold, Miroslava Federičová, září 2020 [▶](#)

Penzijní spoření se státní podporou v České republice: spíš podpěra než pilíř. Jiří Šatava, srpen 2020 [▶](#)

Platy učitelů v roce 2019: Blýská se na lepší časy? Daniel Münich, Vladimír Smolka, červenec 2020 [▶](#)

Odkud se rekrutují výzkumníci na univerzitách? Vít Macháček, Martin Srholec, únor 2020 [▶](#)
interaktivní aplikace česká [▶](#), anglická verze studie [▶](#), interaktivní aplikace anglická [▶](#)

2019

Dichotomie spotřebních daní: zdroj veřejných rozpočtů a nástroj snižování újmy (diskusní studie). Vladimír Novák, Michal Šoltés, prosinec 2019 [▶](#)

Mezinárodní srovnání ředitelů škol: české administrativní inferno. Miroslava Federičová, listopad 2019 [▶](#)

Návratnost soukromých a veřejných výdajů na podnikatelský výzkum. Petr Pleticha, říjen 2019 [▶](#)

Dary politickým stranám a veřejné zakázky: evidence z let 2007–2014. Vítězslav Titl, Benny Geys, září 2019 [▶](#)

Platy českých učitelů: nová naděje. Daniel Münich, Vladimír Smolka, srpen 2019 [▶](#)

Stigma jako sebenaplňující se proroctví? Experimentální výzkum z českých věznic.

Lubomír Cingl, Václav Korbel, srpen 2019 [▶](#)

Globalization of science: Evidence from authors in academic journals by country of origin.

Vít Macháček, Martin Srholec, květen 2019 [▶](#)

Kvalita práce učitelů, vzdělanost, ekonomický růst a prosperita České republiky.

Jana Krajčová, Daniel Münich, Tomáš Protivínský, květen 2019 [▶](#)

Dopady zvyšování minimální mzdy v letech 2013–2017 na zaměstnanost a mzdy

v České republice. Jakub Grossmann, Štěpán Jurajda, Vladimír Smolka, duben 2019 [▶](#)

Zatížení školními domácími úkoly v České republice a srovnání se světem. Václav Korbel,

Daniel Münich, duben 2019 [▶](#)

Elektromobil: nejdříve do vesmíru, do Česka až po slevě. Milan Ščasný, Iva Zvěřinová,

Zuzana Rajchlová, Eva Kyselá, únor 2019 [▶](#)

A Comparison of Journal Citation Indices. Daniel Münich, Taras Hrendash, únor 2019 [▶](#)

Dopady známek na vysvědčení na životní rozhodnutí žáků. Miroslava Federičová, únor 2019 [▶](#)

2018

Oborová publikační výkonnost pracovišť výzkumných organizací v České republice

v roce 2017. Daniel Münich, Taras Hrendash, prosinec 2018 [▶](#)

Které organizace mají nejcitovanější patenty? Nový pohled na hodnocení patentového

výzkumu (interaktivní publikace). Oleg Sidorkin, Martin Srholec, listopad 2018 [▶](#)

Dopady zavedení karenční doby v roce 2008 na pracovní neschopnost. Filip Pertold,

říjen 2018 [▶](#)

An International Comparison of Economic and Academic Performance of OECD

Countries, interaktivní aplikace. Taras Hrendash, Štěpán Jurajda, Stanislav Kozubek,

Daniel Münich, říjen 2018 [▶](#)

Dopady vyšších platů politiků na volby do zastupitelstev obcí. Ján Palguta, Filip Pertold,

září 2018 [▶](#)

Dopady odkládaného zrušení superhrubé mzdy. Klára Kalíšková, Michal Šoltés, září 2018 [▶](#)

Intelektuální dovednosti českých učitelů v mezinárodním a generačním srovnání.

Jana Krajčová, Daniel Münich, září 2018 [▶](#)

Obezita v České republice: mezinárodní srovnání s využitím dat z projektu SHARE.

Filip Pertold, Jiří Šatava, srpen 2018 [▶](#)

Oborová publikační výkonnost pracovišť výzkumných organizací v České republice v letech 2011–2015, interaktivní aplikace. Taras Hrendash, Stanislav Kozubek, Daniel Münich, červenec 2018 [▶](#)

Dopady reformy rodičovských příspěvků v roce 2008 na pracovní zařazení matek. Barbara Pertold-Gebicka, červenec 2018 [▶](#)

Průvodce seniora: Jak neprodělat při předčasném odchodu do důchodu. Jiří Šatava, červenec 2018 [▶](#)

Komu školka (ne)pomůže? Zkušenosti ze série reforem předškolní péče v Německu. Filip Pertold, Lucie Zapletalová, červenec 2018 [▶](#)

Vyšší platy učitelů: sliby, sliby, sliby. Daniel Münich, Vladimír Smolka, červen 2018 [▶](#)

Kde se nejvíce publikuje v predátorských a místních časopisech? Bibliometrická analýza trochu jinak. Vít Macháček, Martin Srholec, červen 2018 [▶](#)

The low-skilled in the Czech Republic. Alena Bičáková, Klára Kalíšková, květen 2018 [▶](#)

Názvy firem a jejich vliv na firemní výkonnost. Jan Hanousek, Štěpán Jurajda, duben 2018 [▶](#)

Co skrývají známky na vysvědčení? Daniel Münich, Tomáš Protivínský, leden 2018 [▶](#)

2017

Růst disponibilních příjmů osob v letech 2005 až 2015: Kdo si polepšil? Jiří Šatava, prosinec 2017 [▶](#)

Místní časopisy ve Scopusu. Vít Macháček, Martin Srholec, prosinec 2017 [▶](#)

IDEA PRO VOLBY 2017. Rodinná politika v programech politických stran: přehled a rozbor. Klára Kalíšková, říjen 2017 [▶](#)

IDEA PRO VOLBY 2017. Důchody a důchodci ve volebních programech. Filip Pertold, Jiří Šatava, září 2017 [▶](#)

IDEA PRO VOLBY 2017. Platy učitelů ve volebních programech: přehled a rozbor. Daniel Münich, září 2017 [▶](#)

Kdo je váš starosta: volební soutěž a charakteristiky zastupitelů v ČR. Ján Palguta, srpen 2017 [▶](#)

Vrána k vráně sedá aneb důležitost oboru studia při výběru partnera. Alena Bičáková, Štěpán Jurajda, Lucie Zapletalová, červenec 2017 [▶](#)

IDEA PRO VOLBY 2017, Nízké platy učitelů: hodně drahé šetření [▶](#), Interaktivní aplikace studie [▶](#). Daniel Münich, červen 2017

IDEA PRO VOLBY 2017, Příjmy seniorů – práce, nástupní důchody a jejich valorizace.
Jiří Šatava, červen 2017 [▶](#)

Do direct subsidies stimulate new R&D output in firms? A comparison of IMPULS, TIP and ALFA programmes. Oleg Sidorkin, Martin Srholec, červen 2017 [▶](#)

IDEA PRO VOLBY 2017. Podpora rodin s dětmi: daně, dávky a veřejné služby.
Klára Kalíšková, květen 2017 [▶](#)

Pod pokličkou Beallových seznamů. Vít Macháček, Martin Srholec, květen 2017 [▶](#)

Přísnější tresty za vraždy? Vyhodnocení dopadů legislativního návrhu. Libor Dušek,
březen 2017 [▶](#)

Ženy a muži v českém výzkumu: publikační výkon, produktivita, spoluautorství a trendy.
Štěpán Jurajda, Stanislav Kozubek, Daniel Münich, Samuel Škoda, březen 2017 [▶](#)

Proč ženy v Evropě nechtějí mít více dětí? Matthias Doepke, Fabian Kindermann,
překlad Ondřej Lukáš, Filip Pertold, únor 2017 [▶](#)

Studie z předchozích let jsou k dispozici na:

<http://idea.cerge-ei.cz/publikace>

Upozornění: Tato studie reprezentuje pouze názory autorů, a nikoli oficiální stanovisko Národohospodářského ústavu AV ČR, v. v. i. či Centra pro ekonomický výzkum a doktorské studium Univerzity Karlovy, CERGE.

Warning: This study represents only the views of the authors and not the official position of the Economics Institute of the Czech Academy of Sciences, v. v. i. as well as the Charles University, Center for Economic Research and Graduate Education.

Dlouhodobá dědictví osvobození Sudet Rudou a americkou armádou

Studie 7/2022

© Jakub Grossmann, Štěpán Jurajda

Národohospodářský ústav AV ČR, v. v. i., 2022

ISBN: 978-80-7344-636-9

Zaujala vás tato studie?

Podpořte nezávislý akademický výzkum
dopadů veřejných politik ČR
a přispějte na naši činnost,
abychom mohli napsat další.

IDEA se v rámci Národohospodářského ústavu AV ČR, v. v. i. podílí na aktivitách Strategie AV21
IDEA at the Economics Institute of the Czech Academy of Sciences participates in the Strategy AV21 activities

---

Dlouhodobá dědictví osvobození Sudet Rudou a americkou armádou

Studie Institutu pro demokracii a ekonomickou analýzu (IDEA)

O IDEA

Institut pro demokracii a ekonomickou analýzu (IDEA) je nezávislý think-tank zaměřující se na analýzu, vyhodnocování a vlastní návrhy veřejných politik. Doporučení IDEA vychází z analýz založených na faktech, datech, jejich nestranné interpretaci a moderní ekonomické teorii.

IDEA je think-tank Národohospodářského ústavu AV ČR, v. v. i. a vznikla z iniciativy a pod vedením prof. Jana Švejnara. Národohospodářský ústav AV ČR, v. v. i. (NHÚ – angl. zkratka EI) tvoří společné akademické pracoviště CERGE-EI spolu s Centrem pro ekonomický výzkum a doktorské studium Univerzity Karlovy (anglická zkratka CERGE).

Principy fungování IDEA

1. Vytváření shody na základě intelektuální otevřenosti – přijímání volné soutěže myšlenek, otevřenost podnětům z různých částí světa, přehodnocování existujících stanovisek vzhledem k novým výzvám.
2. Využívání nejvhodnějších teoretických a praktických poznatků – snaha o rozvinutí postupů na základě nejlepších teoretických i praktických poznatků (z České republiky i ze zahraničí).
3. Zaměření aktivit na vytvoření efektivní politiky a strategie České republiky – doplňovat akademické instituce vytvářením podkladů efektivním a operativním způsobem.

Pokud chcete dostávat do své emailové schránky informace o připravovaných studiích a akcích IDEA, napište nám na

idea@cerge-ei.cz

About IDEA

The Institute for Democracy and Economic Analysis (IDEA) is an independent think tank focusing on policy-relevant research and recommendations. IDEA recommendations are based on high quality data, objective evidence-based analysis, and the latest economic theories.

IDEA is a think tank at the Economics Institute of the Czech Academy of Sciences and is led by its founder, Prof. Jan Švejnar. The Economics Institute (EI) of the Czech Academy of Sciences forms part of a joint workplace, CERGE-EI, together with the Center for Economic Research and Graduate Education of the Charles University (CERGE).

IDEA's Working Principles

1. We build consensus on the basis of intellectual openness – we believe in a free competition of ideas, are open to initiatives from various parts of the world, and constantly review existing opinions in the light of new challenges.
2. We make use of the most appropriate theoretical and empirical findings, and strive to develop methods based on the best theoretical and practical knowledge (both from the Czech Republic and from abroad).
3. We focus on creating effective policy and strategy for the Czech Republic, complementing academic institutions by producing materials in a constructive, practical format.

If you would like to receive regular information about the latest IDEA studies and events please subscribe to our mailing list by contacting

idea@cerge-ei.cz

PROJEKT NÁRODOHOSPODÁŘSKÉHO ÚSTAVU AKADEMIE VĚD ČR

<http://idea.cerge-ei.cz>